

Nước Mỹ đã rút ra mọi bài học sai lầm từ sự kiện 11/9

Bởi Frank , 13 Tháng 9 2026

Nước Mỹ đã rút ra mọi bài học sai lầm từ sự kiện 11/9

Một phản ứng kiểm chế hơn đã có thể thực hiện vào năm 2001 — một phản ứng có thể tránh được hai cuộc chiến thất bại, hàng nghìn tỷ đô la bị tiêu tốn và một nhà nước giám sát dai dẳng

Bởi Leon Hadar

Hai mươi lăm năm sau, điều đáng để hỏi không phải là chuyện gì đã xảy ra vào ngày 11 tháng 9 năm 2001, mà là Washington đã quyết định rằng nó có nghĩa gì — và liệu những kết luận đó có đúng hay không. Bản thân các cuộc tấn công là một chấn thương thực sự và một tội ác thực sự. Nhưng những suy luận chính sách được rút ra từ chúng, phần lớn, là một thảm họa của riêng chúng mà cái giá vẫn đang được trả bằng máu, tiền bạc và uy tín thể chế.

Bài học thứ nhất: rằng cuộc tấn công chứng minh thế giới nguy hiểm hơn bao giờ hết

Bản năng sau ngày 11/9 là coi các cuộc tấn công như bằng chứng về một thế giới thù địch duy nhất đòi hỏi một sự hiện diện của Mỹ duy nhất trên toàn cầu. Nhưng lý luận này đi ngược lại. Khả năng của Al-Qaeda trong việc tấn công New York và Washington không phải là dấu hiệu của sự yếu kém của Mỹ hay sự hiện diện toàn cầu không đủ — mà phần lớn là hệ quả phụ của chính sự hiện diện đó.

Osama bin Laden đã nói rõ rằng quân đội Mỹ đóng tại Ả Rập Xê Út, các lệnh trừng phạt đối với Iraq và sự ủng hộ vô điều kiện đối với chính sách của Israel tại các vùng lãnh thổ bị chiếm đóng là những bất bình của ông ta. Không điều nào trong số này biện minh cho việc giết người hàng loạt. Nhưng những người theo chủ nghĩa hiện thực trong chính sách đối ngoại từ lâu đã lập luận rằng việc bỏ qua chuỗi nhân quả giữa can thiệp ở nước ngoài và phản ứng ngược ở trong nước không phải là sự rõ ràng về đạo đức — mà là sự sai lầm về chiến lược. Bài học được rút ra thay vào đó là nước Mỹ cần can thiệp nhiều hơn, chứ không phải ít hơn, ở khắp mọi nơi.

Bài học thứ hai: rằng xây dựng quốc gia là câu trả lời

Afghanistan bắt đầu như một chiến dịch hợp lý và hạn chế: phá hủy nơi ẩn náu của Al-Qaeda, trừng phạt Taliban vì đã che chở cho chúng. Nó biến thành một thí nghiệm kéo dài 20 năm nhằm xây dựng một nhà nước dân chủ tự do tại một quốc gia đã từ chối mọi nỗ lực của các đế chế trước đó nhằm tái tạo nó. Iraq còn tồi tệ hơn: một cuộc chiến tự chọn, được biện minh bằng tình báo đã sụp đổ dưới sự xem xét kỹ lưỡng, không liên quan gì đến các cuộc tấn công và liên quan mọi thứ đến một niềm tin ý thức hệ rằng sức mạnh của Mỹ có thể tái tạo Trung Đông bằng vũ lực.

Cả hai cuộc chiến đều phản ánh cùng một bài học sai lầm — rằng phương thuốc cho chủ nghĩa khủng bố là sự chuyển đổi dân chủ được áp đặt bằng đầu súng. Kết quả không phải là những nền dân chủ ổn định, thân Mỹ. Đó là hai thập kỷ nổi dậy, chiến tranh phe phái và, trong trường hợp của Iraq, những điều kiện đã sản sinh ra ISIS.

Bài học thứ ba: rằng an ninh và tự do vốn dĩ căng thẳng với nhau, và tự do nên nhường bước

Đạo luật Patriot, các chương trình giám sát không cần lệnh, việc giam giữ vô thời hạn tại Guantanamo, toàn bộ kiến trúc quyền hành pháp được xây dựng trên thẩm quyền khẩn cấp — tất cả đều được bán như là tạm thời và tương xứng. Hầu hết đã trở thành vĩnh viễn. Bài học được nhúng trong phản ứng này là một xã hội tự do đối mặt với mối đe dọa khủng bố quyết tâm nhưng nhỏ bé về số lượng nên mặc định mở rộng

quyền lực nhà nước thay vì coi việc mở rộng đó là ngoại lệ đòi hỏi sự biện minh nặng nề nhất.

Một truyền thống chính phủ hạn chế lẽ ra phải khẳng định điều ngược lại: rằng các quyền hạn khẩn cấp sẽ hết hiệu lực, rằng giám sát phải được điều chỉnh chặt chẽ và rằng nghĩa vụ chứng minh luôn thuộc về những người tìm cách mở rộng thẩm quyền nhà nước, chứ không phải những người bảo vệ các giới hạn hiến pháp đối với nó.

Bài học thứ tư: rằng uy tín đòi hỏi cam kết vô tận

Có lẽ bài học sai lầm dai dẳng nhất là việc rút lui — khỏi Iraq, khỏi Afghanistan, khỏi bất cứ đâu — sẽ bị các đối thủ đọc là sự yếu đuối, và rằng uy tín đòi hỏi phải ở lại bất kể cái giá hay lợi ích giảm dần. Đây là logic đã biến hai cuộc chiến dự định kéo dài vài tháng thành những cuộc chiến kéo dài hàng thập kỷ.

Nó coi sự hiện diện quân sự không có thời hạn như một mục đích tự thân, tách rời khỏi mọi lý thuyết thực tế về việc thêm thời gian và thêm quân thực sự mang lại điều gì. Các cuộc rút lui hỗn loạn cuối cùng khỏi cả hai quốc gia không xảy ra vì bài học đã được học — chúng xảy ra vì hóa đơn cuối cùng đã đến hạn.

Bài học đúng lẽ ra trông như thế nào

Một phản ứng kiểm chế hơn đã có sẵn vào năm 2001: một chiến dịch tập trung chống lại ban lãnh đạo và nơi ẩn náu của Al-Qaeda, việc từ chối đánh đồng một mạng lưới khủng bố với giấy phép chung cho việc thay đổi chế độ, và một cái nhìn nghiêm túc về cách sức mạnh Mỹ được triển khai tiền phương ở Trung Đông đang tạo ra chính sự oán giận mà nó được cho là để trấn áp. Con đường đó không khả thi về mặt chính trị trong bối cảnh năm 2001 và 2002 — đau buồn và giận dữ hiếm khi tạo ra một chiến lược kiên nhẫn.

Nhưng một phần tư thế kỷ sau, với hai dự án xây dựng quốc gia thất bại, hàng nghìn tỷ đô la đã chi tiêu và một nhà nước giám sát đã tồn tại lâu hơn mọi lý do được đưa ra cho nó, lập luận cho cách đọc khiêm tốn hơn về các bài học của ngày 11/9 có vẻ mạnh mẽ hơn đáng kể so với cách mà Washington thực sự đã hành động.

Bài viết này được xuất bản lần đầu trên Global Zeitgeist của Leon Hadar
<https://leonhadar.substack.com/p/the-wrong-lessons-of-911>